

SZÉKELYFÖLD

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HIRLAP.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Felolvasó szerkesztő és kiadótulajdonos:
IFJABB DOBAY JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
SZABÓ ALBERT KÖNYVNYOMDÁJA K. VÁSÁRHELYT.
Hirdetések díjszabály szerint. Nyilttér sora 10 kr.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátrálékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előbbitéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

Nyelvében él a magyar!

Ha van nemzet, melyet nyelve tesz azzá, a mi, akkor az a magyar nemzet. A magyar faj messze Ázsiából került e haza szent földjére és fajrokonok és testvérek segítségével nélkül alapított hazát és nemzetet. Megtartotta magyar faju jellegét, dacára annak, hogy köröskörül teljesen elűtő idegen nyelvű és faju nemzetek laktak, dacára annak, hogy folyton vad ellenségek vették őt körül, kik ki akarták irtani a föld színéről, beleakarták olvasztani saját nemzetiségükbe. Megpróbálták édes anyanyelvünket eltörölni tüzzel, vassal, morális kényszerrel, udvari rendeletekkel, szép asszony mézes-mázasszaival; voltak időszakok, mikor már siker kezdte koronázni elleneink nyílt, vagy orvtámadásait, de az igaz magyar szív mindig megérezte azt, hogy ha magyar nyelve elvész, akkor utána vész az alkotmány, utána az államiság, utána a haza. És

lerontották a gyászleplelt, mely ránk volt borítva, elmúlt a káprázat, a szem világosabban kezdett látni, az agy gondolkodni, a szív működni és újra kezdett a nép magyarul beszélni, a költő magyarul énekelni s így folytonosan harezolva nyelvünkért, elérjük az ezredik évet.

És most, a mikor már azt hisszük, hogy ezer évi harcz után, ha egyebet nem, de kivittuk azt, hogy nyelvében él a magyar s e nyelvet feltétlenül tiszteli és elismeri minden e hazában élő lélek, egy különös jelentéget látunk támadni. Itt bent a hazában vannak egyes társadalmi rétegek, melyek nyíltan merészelnek szembe szállani a magyar állam jogával, a magyar törvénnyel, egyszerűen negligálva nyelvünket, idegen szót, idegen nyelvet akarnak becsémpészni, sőt követelőzve kezdenek fellépni, hogy mi magyarok ismerjük el az idegen nyelv jogosultságát hazánkban.

Vajon nem létezik-e már magyar társadalom, hogy ezt így tovább tőrjék?!

Majd itt, majd amott az országban támad egy istentelen próféta, ki templomban a szószékről, iskolában a katedráról, nyilvános gyűlések alkalmával a legarczátlanabb módon szónokol nyelvünk ellen; törvényszékeknél, bíróságoknál kihallgatások alkalmával nyíltan bevallják, hogy ők igen is tudnak magyarul, de elvők, hogy nem beszélnek magyar nyelven és a törvényszék elnöke kénytelen tolmácsot hozatni, hogy egy leendő fegyenczet kihallgathasson és megérthesse, hogy az idegen nyelven mit beszél?

Sőt mi több, magyar hatóságaink saját hadseregüktől idegen nyelvű iratokat kapnak és megkiváncsolt hazafias magyar hivatalnokainktól, hogy ők okvetlen megértsek s idegen nyelven válaszoljanak is rá!

Te magyar társadalom és te nem látsz, nem emeled fel tiltakozó szavadat e páratlan

orvtámadások ellen? Talán ismét gyászfátyolt kezdenek borítani szemedre a XX-ik század és ezredéves ünnep előestéjén?

Már e század elején 1830-ban hoztak egy bölcös törvényt, melynek VIII-ik cikke kimondja, hogy az országban levő valamennyi katonai parancsnokság tartozik magyarul levelezni.

Avagy nem ismeri-e saját hadseregünk az ország törvényét, vagy ismeri azt és nyíltan ellene mer szegülni? Mivé lesz akkor a társadalmi rend, ha egyes kasztok, egyes körök törvényeinket magokra nézve kötelezőnek el nem ismerik?

1840-ben hozott egy törvénycikk a VI-ik, melynek címe: „A magyar nyelvről.“ Mily szépen hangzanak annak bevezető sorai: Ő felsége atyai szívének hív magyarjaihoz viseltető jósága azon újabb dicső példáit, melyeket a nemzeti nyelv gyarapítása, eszközése végett a jelen országgyűlés alatt is adott, a karok és rendek mélyen tisztelik. És ezután következnek sorban a pontok, hogy az országos felírások Ő felségéhez magyarul történjenek, a törvényhatóságok egyedül magyar nyelven szerkesztsek felírásaikat, az egyházi hatóságok egyedül magyarul levelezzenek, a gyülekezethez a szent beszédek magyar nyelven tartassanak; minden vallásbeli különbség nélkül plébánosoknak, egyházi szónokoknak, káplánoknak és segédeknek olyanok alkalmaztassanak, kik a magyar nyelvet tudják, a magyar nyelvnek tudása a katonai vég helyeken is gyarapíttassék, s a magyar ezredeknek kormányai a magyarországi törvényhatóságokkal magyar nyelven levelezzenek.

Felséges uram és királyom! A te atyai szíved hű magyarjaid iránt ma sem változott meg, de igenis alattvalóid hűsége a magyar haza iránt megváltozott, mert igen sokan vannak, kik a szentesített törvényeket nem

A „Székelyföld“ tárczája.

Házasság az adósok-börtönében.

C. — asszony szép, de pazar nő volt. Még mindig hajdon volt, jöllehet kora túl járt az ifjukor rózsás határain. Sokat tartott maga felől, mint sok csinos nő, tulbecsülte szépségét s világért sem akarta elhinni, hogy többé nem oly igézö, mint valaha. Nem osoda tehát, ha pártában maradt.

C. — asszony mintegy öt ezer fonttal (sterling) rendelkezett; de adós volt körülbelül 40 ezer fontig és így minden szépség és szelleműsság dacára a Fleetbe jutott s nem is volt sok reménye a kiszabadulásra.

Azon korban, melyről szólunk, minden nő friseurrel rendezteté fejét; a Fleet friseurje pedig legcsinosabb friseur volt Londonban.

Pat O'Philan nagy bámulója volt a szépnemnek, nem is osoda, hisz Pat — irlandi volt. Egy szép reggelen O'Philan ő nagysága igézö haját fodritván, azon végtelen szerencsében részesült, hogy C. — asszony megszólította; végtelen szerencsében, mondjuk, mert ő nagysága fogai a legfőbbek, mosolygása pedig a legujájasabb volt az egész világban.

— Ön tehát nem nős, Pat — mondá C. asszony.

— Teljességgel nem, nagysád szolgálatára — mondá a szerencsés külsejű fodrász.

— S nem óhajtaná megőszülni? — kérdé a hölgy újból.

— Avagy nem akar-e a réce uszni?

— Van-e tehát már választottja?

— Meglehet, asszonyom; semmit sem hallott ön még a donerailei O'Reilly Katalinról, kinek atya unokaöccse O'Donaglaewnek, ki Murphy urnak, a Kingstown ur alügyészének gondnoka és —

— Ugyan hallgasson már el, hiszen nem akarom tudni, hogy ki ő. De nőül menne önhöz, ha megkérné?

— Hogy ne, bárcsak kérdést intéztem volna hozzá ez iránt.

— És miért nem tette azt?

— Oh! mert nagyon szegény vagyok — mondá Philan mélyet sóhajtvá.

— Szeretne gazdag lenni?

— Szeret-e a kutya ugatni?

— S ha én önt gazdaggá teszem, megteszi a mit mondok?

— Az Istenért! nagysád, ne üzzön gunyt velem.

— Világért sem — mondá C. — asszony. Hallgasson reám. Szeretne ön nőül venni engem?

— Hogy ne, asszonyom; hisz úgy gondolom,

maga a minden oroszok özárja is kevély lehetne ily szerencsére, nemhogy egy oly szegény bohó, minő Pat Philan.

— Jól van tehát, O'Philan, ha ön nőül vesz engem, jutalma ezer font leend.

— Uram Jézus! vagy megőrültem, vagy a boszorkányok hatalmába kerültem — kiáltá Pat, újongva tánczolván kerekén a szobát.

— De vannak föltételek is — mondá C. — asszony — házasságunk első napjai után többé nem fog ön engem látni, sem reám, mint nejjére, igényt tartani.

— Azt már nem szeretem — mondá Pat, kétségbeesett pillantásokat vetvén ő nagyságára.

— De hisz emlékezzék O'Reilly Katalinra; a tölem kapott pénz segélyével nőül veheti őt.

— Igaz; de hát a biganita?

— Én soha sem fogok föllépni ön ellen. De esküdjék, hogy holnapon túl soha sem nevez nejjének, s ez eseményt el nem beszélni senkinek.

— Esküszöm.

— Jól van tehát: itt van tíz font, menjen és eszközöljön azzal házassági engedélyt, a többi bizza reám; — ezzel meghagyá Philának, hogy hová menjen, mikor jöjjön el ismét stb.

Mésnapa rendelet szerint pontosan megjelenén, két urat talált ő nagyságánál.

— Kapott ön engedélyt? — kérdé C. — asszony.

tisztelik és annak ellene szegülnek. A te parancsod, a te akaratod, szent legyen, minden honpolgár előtt. Oh nézz körül e hazában, Szent István koronájának van még fénye, mely beragyog a sötétség minden zugába, királyi pálczával fenségével sujsz le mindent, a ki ellene szegül az elődeid által szentesített törvényeknek!

Es te magyar társadalom ébredj és zudtsd haragodat mindazokra, akik buta göggel, hitvány rosszakarattal, szemérmetlen tudatlansággal nem akarják elismerni azt, hogy e hazában egyedül jogos és törvényes nyelv a magyar!

Igen a magyar társadalom becsülete forog itt kérdésben. Ne ámsuk magunkat, ne higgyünk azoknak, kik azt mondják, hogy sovíniszta vagyunk, mert a magyar tanult és tud is idegen nyelveket, a külföld irodalmát minden művelt magyar ismeri és nagyra becsüli, de nekünk jogunk és kötelességünk itt a hazában az állam hivatalos nyelvén beszélni, levelezni és összes hatóságainak kötelessége vissza utasítani minden olyan iratot, mely nem magyar nyelven, vagy legalább nem magyar nyelven is lesz hozzá beküldve.

Anglia, Német, Francia, vagy Oroszország hatóságai, pillanatig sem gondolkodnak azon, hogy idegen nyelvű iratokat vizsgálva szautasítsanak-e és őket senki sem vádolja sovínizmussal, de a magyar, ha jogát követeli, akkor sovínista lesz.

Nem úgy magyar társadalom! Te még szabad vagy, téged még le nem nyűgözött a hízog szolgaság a gyáva meghunyászkodás, követelt emelt fővel és hangosan nyelvedet, tanító és paptól, katonától és polgártól, kereskedőtől, iparostól és hivatalnokaidtól, mert különben még egy ezredév után már nem létezik, — ha nem nyelvén él — a magyar!

Magyarország politikai helyzete román szempontból.

Moosonyi Sándor, a román mérsékelt párt vezére, a „Romanische Jahrbücher” című alatti lapszámban megjelenő politikai és irodalmi havi folyóiratban a nagyszebeni román gyűlés alkalmából hosszabb cikket közöl, a melyben elmondja nézeteit a politikai helyzetről, különösen pedig a román kérdéssel.

A szerző konstatálja, hogy az ország politikai helyzete mind komorabbá alakul és több tekintetben aggodalomra ad okot. A politikai viszonyok államéletünknek majdnem minden ágazatában mindinkább bonyolulnak és a politikai ellentétek mind élesebbé válnak. Utal a nemzetiségi zavarokra, a felekezeti viszályra és az államjogi

küzdelmekre. Általános zavar a politikai viszonyokban és a népek általános elégedetlensége képezi az ország mai helyzetének két jellemzőjét. Pedig ezt a helyzetet nem idézték elő valódi és kiegyenlíthetetlen érdekellentétek, hanem az csak sajnos következménye annak a hamis iránynak, — a mely ma egész állami életünknek kijelölte az útját és a melynek az a sajátos ismertető jele, hogy lépten-nyomon mesterséges érdekösszeütközéseket provokál.

Az ország ezen aggasztó helyzetének igazi és tulajdonképeni oka abban a mesterségesen ápoltságban és ma már betegessé vált nemzeti sovínizmusban rejlik, mely egyfelől egész közéletünket dominálja, másfelől pedig nem ritkán pártpolitikai manőverek szolgálatába szegődik. Ez a beteges politikai irányzat már az által a pusztán tény által, hogy Magyarországot különböző népfajok lakják, veszélyeztetve látja az ország létét és ezt a veszélyt tisztán képzelt veszély: ellenben az ennek a képzelt veszélynek elhárítására fogantatva vett összeolvastatása a fajoknak valódi és nagyon komoly veszedelmet zúdítat mesterségesen az országra. Csak az ugynevezett hazafias közvélemények ez a beteges irányja magyarázhatja meg azt a teljesen indokolatlan bizalmatlanságot, a mely a nemzetiségekkel szemben a közvéleményben már a priori uralkodik, és a mely nap-nap után nyilvánul úgy az ugynevezett hazafias sajtóban, mint az egész törvényhozási tevékenységben. Ez magyarázza meg azt, hogy a közvélemény a nemzeti elem minden megnyilatkozása miatt nyugtalanodik, hogy a nemzeti elem minden képviselőjében nyílt, vagy titkos ellenséget lát.

Ez a lelki állapot magyarázza meg azt a paradoxont, hogy míg a „hazafias” közvélemény a nemzetiségeknek a parlamentből való mesterséges kizárását (?) a hivatalos állameszme diadalának tekinti, ugyanaz a közvélemény a románokra reakénesszerítet (?) passzivitást államellenes tüntetéseknél bélyegzi. És ez a bizalmatlanságra és izgalomra hajló kedélyhangulat még mesterségesen fokoztatik, részint bona fide, részint önző céllal. Látjuk, hogy „hazafias stréber-ség” fejlődik, feladatul tűzte ki a bizalmatlanság szítását és ez által az ugys könnyen följegzhető közvélemények folytonos izgalomban tartását. És tudjuk, hogy mekkora része van ebben a „hazafias” sajtónak, a „hazafias” egyleteknek és a pártpolitikának.

Csakis a közvélemény ezen beteges, sovínisztikus hangulata tette lehetővé, hogy olyan kicsinyes alkalmak, mint az elkeresztelési vita, a szerencsétlen februáriusi rendelet, egy kis kormány- és pártmanőver az egész vonalon megindíthattak oly nagy kérdéseket, a minők az egyházpolitikai kérdések és az aktuális terére szoríthatnak olyan reformokat, a melyek radikális felforgatását czélozzák mindazoknak a jogalpoknak, a melyeken az állampolgárok családi viszonyai és az állam és az egyház közötti viszony nyugszik. A szerző itt kikel a tervezett egyházpolitikai reformok ellen és oda konkludál, hogy ezen a téren is képzelt veszélyek elhárítása kedvéért valódiakat provokálnak. Majd kifejti, hogy

államjogi téren is ugyanezzel a jelenséggel találkozunk és e tekintetben az állítólagos germanizálás veszélyeitől való félelemre és a nemzeti aspirációk iránt való fogékonyságra utal. Itt is a sovínisztikus irányzat pusztán képzelt veszélyek elhárítására igazi veszélyeket provokál. Ez az áramlat az államot minden képzelt mesterséges eszközzel igyekszik megszilárdítani és meglazítja a konszolidálás minden természetes kötelékét, szétrombolja az állam természetes, egészséges és szolid léte alapjait.

Ennek az áramlatnak büntetlenül nem állhat ellent semmiféle nemzeti, vallási, társadalmi, vagy politikai érdek, ha magában véve még oly jogosult és az állam jól felfogott érdekeivel még annyira összenőtt is. Nincs az államhatalomnak tényezője, a mely tanácsosnak tartaná ezzel az áramlattal nyíltan és határozottan szembe szállani, mert ha ebben az irányban bármily szerény kísérletet tesz, ez azonnal létét fenyegeti.

Ez az állapot a szerző szerint hosszabb időre fenn nem tartható. Ez egy eltévedt közvélemény terrorizmusának a kezdete, mely ma már az államhatalmat is tirannizálja, holnap pedig könnyen megingathatja. Ma még a baj alaposan orvosolható volna, de valódi indokában és gyökereiben kellene megátadni. A helyett, hogy a veszélyes áramlattal tovább usznak, a leghigabb és leghivatottabb hazafiaknak ezzel az áramlattal erősen szembe kellene szállniuk. A máris nagyobb felízgatott kedélyeket meg kellene nyugtatni, nem pedig mesterségesen felhámozni.

Ha a kölcsönös bizalom helyreáll, akkor nemcsak a mesterségesen szított érdekellentétek fogynak, mint varázsűtőre eltűnnek, hanem a tényleges viszonyokban rejlő nehézségek is mindenkit kielégítő megoldást nyerhetnek. De ha a mai veszélyes áramlatnak útját nem állják, akkor attól lehet tartani, hogy még nagyobb lesz a zavar és az állam tekintélye annyira meg fog ingani, hogy komoly, válságos pillanatokban alig lesz képes fokozott feladatának megfelelni.

„Főleg — így folytatja a szerző — minket románokat érint nagyon fájdalmasan a dolognak ez a szomorú állapota, mert alig van még két nép, a mely vitális, sőt határozottan léteérdekeiben annyira egymásra volna utalva, mint a magyarok és a románok. Ennek a két népnek nem az a rendeltetése, hogy egymás ellen harcoljon; ilyen harc természetellenes, mert bármiként üssön ki végeredményben mind a kettőjüknek romlására és egy harmadiknak hasznára fog válni. Ellenkezőleg, ennek a két népnek az a hivatása, hogy a legösszintébb barátságban és testvériségben, a legbensőbb szövetségben előkészüljön a bekövetkezendő súlyos megpróbáltatások idejére, hogy azután a közös veszélyekkel és támadásokkal szemben együtt és egymásért küzdjék ki a nemzeti lét nagy harczát.

Nem kell e minket fájdalmasan érintenie, ha épen arról az oldalról, a honnan igazságos is bizalmas előzékenységet várhatnánk, támadó mesterségesen kisorsítja az alkotmány keretétől (?) annak saját hazájában lehetetlenné teszi a szabad, nemzeti életet, a szabad nemzeti fejlődést és ezt az elemet ilyképen mesterségesen behajítja a legtermészetlenebb harczba: a nemzeti önvédelemnek a gondviselés praedestinálta legtermészetesebb szövetséges ellen folytatandó har-

— Itt van, asszonyom — mondá Pat, átnyújtván az iratot. C. — asszony egyik urnak adta azt — ki figyelmesen vizsgálja az iratot, — azután beszélve eselődét, az olvasó ur felé fordulva mondá:

— Végezze ön a szertartást.

Tíz perc múlva Pat O'Philan a kedves C. — asszony törvényes férje volt.

— Így már jól van — mondá új férjéhez csatoló csók kíséretében — most már elégedett vagyok. Nos, uram, állítsa ki házassági bizonyítványomat. — Az öreg ur teljesíté a parancsot; tiszteletteljesen meghajolva az öt fontos bankjegy előtt, melylyel ő nagysága megjutalmazá fáradságát, s távozott az egyházszolgával; de hisz el is feledém mondani, hogy az öreg ur pap volt.

— Menj és hívd a börtönőrt — mondá C. — asszony egyik komornájának.

— Parancsa szerint, asszonyom. — A börtönőr rögtön megjelent.

— Legyen szives, uram — mondá C. — asszony a syrenek csábító hangján — egy bérkoost hozatni számomra; rögtön el akarom hagyni e börtönt.

— Nagysád feledi, hogy mielőtt kibocsátnám, 40 ezer fontot kell fizetnie — viszsona a börtönőr.

— Férjes nő vagyok. Férjemet letartóztatják ön, de engemet nem — mondá C. — asszony Phi-

lanra mosolyogva, ki legkisebbé sem volt megelégedve a körülmények újabb alakulásával.

— Bocsanat, asszonyom; mindenki tudja, hogy ön hajadon.

— Mondom, hogy férjes nő vagyok.

— S ugyan hol van férje?

— Amott, uram — mondá a meglepetett fodrászra mutatva — ott áll ő. Ime házassági bizonyítványom, olvassa ön teljes kényelemmel; cseledeim tanui voltak a szertartásnak. Tartóztasson hát le, ha tetszik; de ön lesz felelős a dologról.

A börtönőr kővé vált bámultában. A boldogtalan O'Philan többször akart szólani, de nem engedték szóhoz jutni. Tanácsot kértek egy ügyvédől; az eredményt könnyű kitalálni. Fél óra múlva C. — asszony szabad volt; törvényes férje, Pat O'Philan pedig fogoly 40 ezer font adósságért.

Pat azt hitte egy ideig, hogy álmodik; a hitelezők hasonlólag nem tudták mire vélni a dolgot. Másnap gyűlést tartottak s belátva, hogy mennyire meg vannak csalva — örökre fogva akarták tartani a nyomorult fodrászt. Azonban értesülve arról, hogy ennek semmije sincs s következőleg nem nagyon fogja megszégyeníteni magát, ha adósságért törvényszék előtt kellend megjelenie; jó szájtát mutatván a keserű ételhez, szabadon bocsátották.

Körülbelül egy héttel ez események után Pat O'Philan kandallója előtt ülve, gondolkodott a vele történt csodás események fölött. Merengésből a levélhordó zavarta föl; levelet hozván neki, Ez volt az első levél, melyet kapott életében. Ryan nevű gyümölcsáros barátjához ment, hogy ez betűzze ki neki a levelet; mert — meg kell vallanunk — hősünk nem volt nagy művész a kézirat-olvasásban. — A levél így hangzott:

„Siessen Doverailebe s vegye nől O'Reilly Katalint. Eljött az ideje, hogy önt élethosszig boldoggá tegyem, a mint ígértem volt. De, ha kedves ön előtt az élet és szabadság, senkinek ne mondjon egy betűt sem abból a mi történt. — Gondolja meg, hogy hatalomban áll ön, ha kifecsegi a történeteket. A pénzt azonnal meg fogja ön kapni, mihelyt elküldi nekem házassági bizonyítványát. Jelenlegi költségeire ötven fontot küldök.”

A boldog Pat örömeiben nagyot ivott, másnap Corkba utazott, nől vette Katalint s megnyerte az ezer fontot. Kibérelt egy házacska Bruffiu közelében Limerick grófságban; teljesen elfeledé első nejét s az adósság-börtönében kötött fura házassága történetét csupán velem közlé titoktartás pecsété alatt.

Mi is kérjük szives olvasóinkat, nehogy elbeszéljék a titkot valakinek.

ozába?! Nem végzetes rövidlátás és a saját nemzeti létérdekek ellen elkövetett súlyos vétség-e, ilyen természetellenes harcot ily könnyelműen fölidézni? És nem végzetes elfogultság-e, ha ugyanazok, a kik ezt a harcot felidéztek, viszont a törvényes önvédelem minden tényében hazaelenes bünt látnak?!

Nos, a legutóbb tartott nemzeti értekezleten minderre csak egy feleletünk volt: egyetértünk abban az elhatározásban, hogy a nemzeti önvédelemnek ezt a reánk erőszakolt harcot teljes elszántsággal és a rendelkezésünkre álló összes törvényes eszközökkel folytatjuk.

És a nemzeti pártunk ezzel az újabb dokumentált szolidaritásával kapcsolatban, hogy elosszassak bizonyos illúziókat, a melyekben az ellen-tábor ringatózni látszik, még csak arra akarok utalni, hogy ez a szolidaritás hosszas és nehéz küzdelmünknek, eddig legalább egyetlen valódi eredményét képezi és hogy ez az egyetlen hatályos fegyver, a melyvel bírunk. Ily körülmények közt furcsa föltevés, azt várni tőlünk, hogy a harc közben ezt a fegyvert eldobjuk, talán csak azért, hogy szívesseget tegyünk elleneinknek, a kik a sorainkban beállható szakadásra számítanak. Azt hiszem tehát, hogy alig tehetek volna nekem igaztalanabb szemrehányást, mint a habozás és kétértelműséget, mint ez a legtekintélyesebb és legelterjedtebb magyar lapok egyike tette. Különben az mellékes. A födolog az, hogy Magyarország nem boldogulhat az eddig követett uton. Az üdvös megterés a dolgok jobbrafordultának sine qua nonja, mert Magyarországnak — ez legmélyebb meggyőződés — nincs gonoszabb ellensége, mint a sovinizmus gonosz szelleme, a mely ez idő szerint megszállta. Sapere, apace aude.

Különfelek.

— **Király születés napja** Ő felsége születés napját Kézdi-Vásárhely városában is a szokott kegyetlen módon ünnepelték meg, 17-én este a város feyenesen ki volt világítva, a piacokon, utcákon és tereken tengernyi nép hullámozott, bámulva az érdekes látványosságot. Általában mi nálunk az évnek ezen napja ünnep számba szokott menni s népünk a lojális tüntetésekhez nygancsok ért: t. i. azt egész hévvel gyakorolja. 18-án a róm. kath. és az ev. ref. templomokban ünnepélyes isteni tisztelet volt, melyen a városban levő összes hatóságok képviselve voltak s ezen kívül a polgárság is nagy számban vett részt. Hasonló ünnepséggel ülték meg Kovásznán is Ő felsége születésnapját.

— **Háromszékvármegye törvényhatóságának rendkívüli közgyűlése.** Rendkívüli időben, a legszorgosabb mezei munka idején kellett összehívni a rendkívüli közgyűlést, mert a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter sürgős intézkedésre szólította fel Háromszékvármegye törvényhatóságát a kisdobóvón-képző intézet végleges elhelyezése tárgyában. S a rendkívüli időben ez a nagyfontosságú tárgy igen szép számmal gyűjtötte be a bizottság tagokat, kik áthatva a nagyjelentőségű közművelődési kérdés nemzetnevelő becsétől, siettek is egyhangulag elfogadni a közoktatásügyi miniszter leiratában kifejezett feltételeket. A közgyűlés ezen kívül több közérdeket is lefolytalt, melyek legnagyobb részben szintén az állandó választmány javaslat szerint fogadtattak el.

— **Gróf Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi miniszter Seps-Szentgyörgyön.** Csáky Albin gróf miniszter a fővárosban értesítette, hogy a Mikó-kollegium szept. 10-iki ünnepélyén jelen kíván lenni. A Mikó-kollegium, mely teljes főgymnáziummá való kifejlesztését a jelenlegi közoktatásügyi miniszter hazafias készségeinek és állameszmei fontosságú bölcs elhatározásának köszönheti, kétszeres ünnepet fog ülni, mikor díszes falai között a magyar nemzeti kultúra legelső védő oszlopát s a székeségnek fenkölt lelki támogatóját fogadja vendégül. A székeség hálaja pedig elmulhatatlan, hogy gróf Csáky Albin figyelmét, érdeklődését és szeretetét a székeség iránt is kifejezésre juttatja.

— **Őszi hadgyakorlat.** Folyó hó 19-én Kézdi-Vásárhelyt szokatlan élénkséget idézett elő a honvédtartalékosok bevonulása. Az itteni honvéd zászlóaljhoz körülbelül 300 legény érkezett be, kik szeptember 1-ig Kézdi-Vásárhelyt foglalkoztatni s azután mennek a nagygyakorlatra.

— **Földrendés.** Folyó hó 17-én Kézdi-Vásárhelyt és vidékén földrendés volt észlelhető, délről északi irányban három, pár másodperc múlva 2 lökés volt észlelhető.

— **A király Aradmegyében.** Arad vármegye közönsége nagy előkészületeket tesz a király fogadására, a ki az őszi hadgyakorlatok alatt Borosseben fog tartózkodni. Aradon szeptember 9-én reggel 7 óra után érkezik különvonaton Borossebe a király. Az ottani pályaudvaron a vármegye nagy küldöttsége fogja üdvözölni, mely a vármegye notabilitásaiból alakult. Köztük lesz a többek között Desseffy Sándor megyés püspök és Metianu János aradi román püspök is.

— **A király és a királyné szobra.** Az új országháznak egyik főkéssége lesz a király és királyné

szobor-csoportozata is. Az országház építésveze-tősége nevében gróf Tisza Lajos most írta ki a pályázatot a csoportozatra. A pályázat feltételei szerint a csoport világhíresséi márványból készíten-dő és a királyt koronázó ornátusban ábrázolja (a koronát esetleg a főalak mellett levő állványon lehet elhelyezni), a királyné pedig a király oldalán foglaljon helyet. A talapzat domborművei a kiegyezés allegorikus képét mutatják. Ezt a szobrot az új országház főcsarnokának legszebb helyén állítják fel. A jury elé terjesztendő gipszminta félnagyaságban készíten-dő el, s a három legjobb művészi becses bíró munkát egyenkint 6000 korona jutalomban fogják részesíteni. A pályázati határidő 1896. május elseje, a mikor a pályaműveket az ezredéves kiállítás területén fogják kiállítani. A jury tagjai építészek és művészek lesznek.

— **Új vasút Erdélyben.** Nagy jelentőségű új vasut van keletkezőben szűkebb hazarészünkben, a mely arra van hivatva, hogy Erdély gazdasági és ipari érdekeit hatályosan előmozdítsa. A mint ugyanis a hivatalos lapban megjelent közlemény-ből kitűnik, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter Vásárhelyi Bélának, az arad-csanádi vasút vezérigazgatójának egy évre engedélyt adott arra, hogy a szamos-völgyi vasút Beszterce végállomásától Wollendorf, Juad, Borgó-Rusz, Alsó-Borgó, Közép-Borgó, Felső-Borgó és Borgó-Prund községek határára át Borgó-Beszterceig vezetendő helyi érdekű vasutvonalat kiépítse. A vasút kiépítésére szükséges tőke már biztosítva van, az építés még e télen megkezdetik és a jövő év őszén befejez-tik. A Borgó-Besztercei végállomás a kolozsvári fatereszkedő részvényszerűség által a naszádi erdőségek faterményeinek feldolgozása céljából fel-állított 7 keretes gőzfűrészt mellett fog elhelye-zetni, a mi ezen hazai nagy vállalat faterményei-nek hasznos értékesítését biztosítja, másfelől pe-dig a vonalrész a szamos-völgyi vasút további ki-építését képezvén, egy eléggé meg nem becsül-hető további lépést jelent vasuti hálózatunknak az odessai és galatzi kikötő helyekkel való össze-köttetésre nézve is a Piatra vagy Kimpolung nevű helyeknél eszközözendő csatlakozás után. Fontos ezen vasút kiépítése a nagy közönségre nézve is annyiban, hogy a naszádi erdőségekből kikerülő első minőségű fűrészárut a fűrészteleptől fogva vasuton szállítva, gyorsabban és jó minőségben kaphatja.

— **Kolera elleni óvintézkedés.** A belügyminisz-terium, tekintettel a Romániában uralkodó kole-ravészre, elrendelte, hogy a Romániából jövő uta-sok 5 napig orvosi megfigyelés alá helyezzessenek.

— **Megrendítő szerencsétlenség.** Gyulai Mózes árkosi molnár f. hó 16-án áldott állapotban levő feleségével gabonát hordott a mezőről. Este, mikor az utolsó szekérrel mentek hazafelé, a köz-ség között levő meredek vár-utczán a szekér sebesen kezdett lefelé haladni. A szekér mellett menő Gyulai Mózesné a lovak elé sietett, hogy visszatartsa őket. Férje a szekér tetejéről figyel-meztette, álljon félre a lovak elől, mert a szekér elűtheti. Egy zökkenőnél a kerékkötő lánc elszakadt és a szekér rudja a lovakat tartó-ztató asszonyt félreütötte úgy, hogy a meredek út dombos oldalára esett, a honnan a szekér alá gurult. Az egyik kerék oly szerencsétlenül ment keresztül a szegény asszonyon, hogy al-tette rögtön kihasadt úgy, hogy magzata és be-lei kifordultak. A halálosan megsérült asszonyt haza akarták szállítani, de utközben, negyed órai borzasztó szenvedés után meghalt. Teme-tése f. hó 18-án volt általános részvétel mellett. Az oly borzasztó véget ért asszonyt négy kis-koru gyermek siratja.

— **A lottókirályról.** Farkas Menyhértől írja a „Sz. N.”, hogy a szegedi csillagbörtönben a fa-műhely jegyzője, vagyis az az egész napi dolga, hogy följegyzi, mely munkás micsoda munkához fogott reggel, és mit végzett estig. Elég kényel-mes hivatal. Persze Farkas Menyhért nem nagyon örül rajta. Komor, Kaveset beszél, rendkívül zár-kózott természetű ember. A ridegségét jellemzi, hogy a minap, mikor öcsöse meglátogatta és a sí-rástól nem tudott szóhoz jutni, idegesen mondta neki: Ha azért jöttél, hogy itt sirj, inkább ma-radtál volna otthon. Hanem azért komolysága alatt nagy rókaság lappang. Ezelőtt két héttel a szemfüles rabok észrevették, hogy valahányszor kilép a műhelyiroda ajtaján, mindig egyet töröl a bajuszán. Elárulták az őrségnek. Az őreget megvizitálták s két rud szalámist egy lapos üveg-ben pálinkát találtak nála. Hogyan és ki csem-pészte ezt be az őregek, el nem tudják találni, mert a csillagbörtön mintaszerű intézet s ilyesmi még nem fordult benne elő.

RÖVID HIREK.

Krassó-Szörénymegyében, a zgrbiesti erdőben Négri Péter trinkovai jómódu gazdát össze-visz-szaszarkálva és félig szénén égetve holtan talál-tak meg a napszakosok. Valószínűleg boszúból gyilkolták meg adósai, mert rettegett uszorás hí-rében állott. — Alsó Ramócson Weinhofer Erzs-i két éves leánya játék közben gondatlanságból a kutba esett és a mire kihúzták, meghalt. — Léván

az uradalmi hengermalomban Pauks Adolf mun-kás vigyázatlanságból a daramedenceze töltésének nyílásába került s mire társai észrevették, akkorra már a reá hulló nagymennyiségű dara közt meg-fulladt. **Gényepusztán** Frtusz János uradalmi béres 16 éves viruló Julia leánya fürdés közben a ré-töntöző csatornában víz alá merült s belefullt. — **Bécsben** a hadtestparancsnokság épületében Vou-cura József dragonos boszúból széklábbal agyon-verte Pocivancek József vadászkatona. A gyil-kost elfogták. — **Galicziában** vasárnap sok helyen volt felhőszakadás és jégvihar. A tartós eső kö-vetkeztében a folyók vizállása tetemesen emelke-dett. — **Tabaskában** (Mex ko) egy Rodriguez nevű embert a törvényesség valamiért elítélt. Mikor az ítéletet felolvasták, Rodriguez revol-vert rántott elő s a bíróját lelötte. — **Neuwiedben** Wied hercegnő, a román királynő sógornéja, augusztus tizenharmadikán a templom egyik szönyegén megbottlott és karját törte. — **Mondoviben** Velence mellett ismeretlen tettesek augusztus 15-én két petárdát raktak a sinek alá, a melyek felrobbanva nemcsak a waggonokban tettek kárt, de néhány az ablakon át kiugrott asszony súlyosan megsérült. — **Szuczavában** gáz-robbanás történt, melynél egy munkás meghalt, nyolcz tüzöltő pedig súlyosan megsérült. — **Sau-Jago** közelében kisiklott egy személyvonat. A vo-natvezető meghalt, az utasok közül hárman súlyo-san megsérültek.

Közigazdaság.

Az öntözésről.

Mindenki tudja, hogy a kertészetben a viz oly szükséges tényező, a mely nélkül kertészetet, növényi életet pedig még kevésbé lehet képzelni. Legyen a talajnak bármily nagy termőképessége, ha hiányzik abból a viz, mely az ásványi alkate-réseket a sejtekbe közvetíti, semmi haszna nincs. Minden kert berendezésénél azért első teendőnk legyen a helyet úgy megválasztani és az öntö-zés módzatait már eleve úgy megállapítani, hogy az nagy nehézségekbe ne ütközzék. Olyan helyeken, hol patak vagy folyóvíz mellett van a kertészet, ott nem okoz nagy gondot, miként vigyük ki a vizet és mi módon használjuk azt fel. Ha pedig gőz vagy lőerő által kutból nyer-jük a vizet és föld alatt elhelyezett csövekben vezetjük szerte, az öntözés kivitelezése tömlők ál-tal, a lehető legegyszerűbb. Amde igen sok he-lyen a kertész arra van utalva, hogy a kutból kiemelt vizet csak igen nagy fáradsággal, öntö-ző-kannákkal juttathatja növényeihez. Esete-ben igen ajánlatos, hogy a kut vizét ne juttas-suk közvetlenül növényeinkhez, hanem iparkod-junk azt legalább egy napig a levegő és melegség behatásának kitenni. Mit úgy érhetünk el, hogy a kutból kiemelt vizet egy a kut mellett elhelyezett nagy kádba gyűjtjük, vagy pedig, ha távolabb el-helyezett kádat is meg akarunk tölteni, valamely csatorna által vezetjük oda a vizet. Az így össze-gyűjtött vizet hagyjuk más napra az öntözéshez. Legrosszabb esetben friss vízzel csak kora reggel öntözzünk, a mikor a növény az éjjeli kisugárzás folytán némileg lehült. Az öntözés általánosság-ban a reggeli és esteli órákban végeztetik a leg-sikeresebben. A legtöbb esetben azonban ezen idő a körülményekhez képest megoszlik a szerint, a mint az éjjelek hűvösek vagy melegek. Ennél-fogva tavasszal és ősszel rendszeren reggel végez-zük az öntözést. Mert a hosszú tavaszi és őszi é-jjelek amugy is késleltetik a tenyészetet, azért az e-teli öntözéssel, a mikor az éjjelek még hűvösek, ártunk a növényzetnek. Ellenkezőleg van a dolog nyáron. A nagy hőség folytán a föld, a növény uagymennyiségű vizet veszít el. Már most az önt-ezést az esteli órákban végezzük, a midőn már az elpárolgás nem oly nagy, van ideje a növénynek a gyökereihez jutott vizet kellőképen felhasználni, miután a nyár tikkasztó hővében az esteli és reg-geli öntözéssel nem győzünk elegendő vizet adni a növényeinknek. A nagymért r, a tapasztalat pe-dig arra tanítot, hogy az öntözés akkor, a midőn a nap sugarai erősen tüznek növényeinkre, ártal-mas. Kérdés miért? Egyfelől, mert a vízzel a fel-melegedett növényt quasi leforrázzuk, másfelől pedig a leveleken maradt vízcseppek mindmeg-annyi gyűjtő-lencsék szerepelnek, a melyek a nap sugarait összpontosítják és a növénylevelek ennek következtében kiprészálódnak, kiégnek. Különös tekintettel kell lennünk továbbá az öntö-zést illetőleg a növények nemére is. Mert míg egy része a növényeknek bármikor megöntözhető, addig más részük csak helyes beosztás által öntö-zhető sikerrel. Azért a dinnyét, ugorkát, tököt, a fejesedő salátát, boruló káposztaféléket és a gyep-pázsitot különösen óvakodjunk forró napon öntözni. Szóval szükséges az öntözést úgy beosztanunk, hogy a nap reggeli és esteli óráiban a kényesebb, szóval azon növényeket öntözzük, a melyeknek légbeli részeit használjuk. A nap többi részén pedig azokat, amelyeknek gyökere szolgál eledélül.

Sz. 2747. ki.
1893.

Hirdetmény.

Alattirt városi tanács által, a tkts alispán urnak 2965—893. sz. alatti rendelete alapján közhirre tétetik, miszerint a folyó évi utadó kivetési lajstrom **e hó 18-tól szeptember hó 3-ig** a városi adóhivatalnál közszemlére ki van téve, a hivatalos órák alatt megtekinthető, esetleges folyamodványok a vármegye közigazgatási bizottságához közvetlen adandók be, a jelzett határidő alatt.

Kézdi-Vásárhelytt, 1893. augusztus hó 11-én.

Varga József,
főjegyző, h. polgármester.

FOGORVOS

PERL JÓZSEF

American Dentist Dr. of Deatel Surgery
f. hó 14-én Kézdi-Vásárhelyre érkezett és egy pár napig itt fog maradni.

Lakása: Jancsó Dénes szálloda.

Sz. 13518 Háromszékvármegye alispánjától.
1893.

Árlejtési hirdetmény.

A nyén-bodza-krásznai hadászati fontosságú törvényhatósági közut 10—20 kmt. szakaszán a folyó évi árvíz által megrongált utvonal helyreállításainak és az elsodort műtárgyak újból építési munkáinak 4113

frt 88 kr költségvetési összegben vállalat utjáni biztosítása céljából **1893. évi augusztus hó 17. napján délutáni 3 órakor** az alispáni irodában zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Mi azon megjegyzéssel tétetik közhirre, hogy vállalkozni szándékozók zárt ajánlatokat a tárgyalási nap déli 11 órájáig a megyei pénztárnál adják be, mivel a kitűzött határidőn túl ajánlatok nem fogadtatnak el.

Az ajánlatokban világosan kijelölendő az

egységi árból leengedendő százalék számával és betűvel,

A zárt ajánlatok borítékban, lepecsételve nyújtandók be, az ajánlatokhoz a kikiáltási összegnek öt száztólja mint bántpénz csatolandó.

A feltételek az árelemzés, árjegyzék és műszaki leírással együtt a jegyzői irodában a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők.
S.-Szentgyörgyön, 1893. éviaug.hó 7-én.

Tompa Miklós,
alispán.

Folyóiratok, körlevelek, gyászjelentések, falragaszok, eljegyzési, esketési és táncvigalmi meghívók, névjegyek és tánczrendek a legcsinosabb kivitelben feltűnő olcsó áron.

Nyomtatványraktár hivatalok és magánosok részére. Kereskedelmi könyvek dus raktára gyári áron.

SZABÓ ALBERT
KÖNYVNYOMDÁJA,
PAPÍR ÉS ÍRÓSZER KERESKEDÉSE
KÉZDI-VÁSÁRHELYTT
ZSIGMOND-TÉR, SAJÁT HÁZÁBAN.

Miniszer, irodai finom, közönséges fehér és fogalmi papírok, illatos levélpapírok dobozokban, Klum-féle írótollak, vonalzó, írók, díszes nótaszek, levélborítékok.

Tintatartók dus választékban, kiváló minőségű gallus, alizarin, Katalin, király, anthracén, carmin, kék és fém-tinták, pecsétviaszok, ostyák, ruggyanta bélyegző-festékek, és hectograph tinták.

50%-kal olcsóbb, mint bárhol!

A legkitűnőbb szer mindenféle rovarok ellen a

ZACHERLIN.

A bámulatosan ható „Zacherlin” ro var-por ismertető jelei: 1. a lepecsételt üveg, 2. a „Zacherl” név.

Egy üveg ára 15 kr 30 kr, 50 kr, 1 frt. A Zacherlin por-hintő 30 kr.

Kapható: Kézdi Vásárhelytt Kovács Ferencz, Jancsó Géza gyógyszerész és Csizsár Pál uraknál. Baróton Brandstätter Sándor urnál. Csik-Gyimesen Szuez György, Alter Grünberg, Abram Leitzerowits uraknál. Csik-Szeredában Nagy Gyula és Gözsy Arpad uraknál. Sepsí Szentgyörgyön Molnár Jenő, Ötvös Pál, Séra István és Beteg Bálint gyógyszerész uraknál.

Nyomatott Szabó Albertnél K.-Vásárhely.